

Мироненко Т.Є. Деякі аспекти управління взаємодією органів прокуратури з громадськістю.

Процеси демократизації та реформувань, які відбуваються в українському суспільстві надзвичайно загострили проблему ефективної взаємодії органів прокуратури із засобами масової інформації, представниками громадський, правозахисних організацій, іншими суб'єктами суспільних відносин. Нажаль, сьогодні на адресу органів прокуратури у засобах масової інформації лунає ще багато звинувачень у необ'єктивності, різноманітних порушеннях тощо. Більшість з них містить не зовсім об'єктивну інформацію, причинами чого, на нашу думку, є не лише спроби певних політичних сил використати вказану інформацію для досягнення своїх цілей, але й недоліки у побудові зв'язків органів прокуратури з громадськістю. Інформація щодо позитивних аспектів діяльності органів прокуратури часто залишається поза увагою пересічних громадян, тираж «Вісника прокуратури», в якому узагальнюється позитивний досвід теоретиків і практиків щодо діяльності прокуратури, не охоплює широкі верстви населення нашої держави. В той же час аналіз чинного законодавства про прокуратуру та статистичних даних свідчить, що в органах прокуратури останнім часом помітно посилюються процеси демократизації, прозорості, ведеться активна робота по завершенню розслідування резонансних кримінальних проваджень, зокрема тих, що стосуються подій на Майдані у лютому 2014 року, вже оголошено про підозру суддям, прокурорським працівникам, іншим причетним особам.

У своєму виступі на 13-ій щорічній Ялтинській Європейській Стратегії (YES), яка є найбільшою на Сході Європи платформою публічної дипломатії з розробки стратегії розвитку України та Широкої Європи і сприяння євроінтеграції України Генеральний прокурор України зазначив: «Я ще раз хотів би згадати легендарного американського президента Френсіса Андервуда: «Перед тим як змінити «ні» на «так», завжди є «можливо». Я б дуже хотів, щоб сьогодні довіра до силового блоку України змінилася з «по» на «maybe». Якщо ми будемо разом працювати далі, буде «yes, we can». [1,7-9]

Проте не завжди про належно проведену роботу системно, широко і відповідно до вимог часу інформується громадськість. З нашої точки зору необхідно удосконалити взаємодію органів прокуратури з громадськістю, однак будь-які заходи в цій сфері можуть бути ефективними лише за умови чіткого розуміння сутності означеної взаємодії та механізму управління нею, інакше діяльність в цій сфері носитиме хаотичний характер, не сприяючи

досягненню цілей і завдань, а навпаки може вносити суперечності, перешкоджаючи нормальній діяльності прокурорської системи. Тому потребує з'ясування сутність управління і об'єктів останнього.

У найбільш узагальненому вигляді управління – це діяльність суб'єкта, що дістає вияв у цілеспрямованому, організуючому впливі на об'єкт управління, здійснюваному, організуючому впливі на об'єкт управління, здійснюваному з метою приведення останнього у бажаний для суб'єкта стан [2,9]. Традиційно виділяють соціальне, технічне і біологічне управління. Соціальне управління пов'язано з діяльністю людей, їх громадських і державних об'єднань, управлінням людини людиною, суспільством в цілому. Якщо об'єктом управління постають машини й механізми – це технічна система управління. У випадку з біологічним управлінням здійснюється управлінням тваринними та рослинними організмами [3,5]. Сукупність компонентів управління, які в процесі взаємодії утворюють єдине ціле, утворюють систему управління. До основних компонентів управлінської системи відносять: 1) суб'єкт управління, тобто джерело керуючого впливу, того, хто управляє, виконує функції керівництва і впливає на об'єкт з метою приведення його у новий стан; 2) об'єкт управління, тобто те, на що спрямовано керуючий вплив суб'єкта, що функціонує під цим впливом; 3) керуючий вплив, тобто комплекс цілеспрямованих і організуючих команд, заходів, прийомів, методів, за допомогою яких здійснюється вплив на об'єкт і досягаються реальні зміни в ньому; 4) зворотні зв'язки, тобто інформація для суб'єкта про результативність керуючого впливу і зміни в об'єкті [2, 9-10].

Найбільш безпосереднім і широко розгалуженим суб'єктом соціального управління є держава. Держава як суб'єкт управління проявляє себе безпосередньо в практичній діяльності органів різного призначення, які формує. Саме через їхню діяльність пізнається соціальне значення держави. А це означає, що фактично держава в управлінському розумінні є визначальною системою взаємопов'язаних і реалізуючих єдині за своїм змістом завдання органів, які створюють у межах держави як цілісної системи ряд підсистем. Зазвичай сукупність таких підсистем становить державний апарат. Такий апарат можна розглядати як організаційні форми, що забезпечують реальність як самої категорії «держава», так і її ролі як суб'єкта соціального управління, оскільки саме в таких формах практично реалізуються завдання й функції держави. [4,83]. Прокуратура являє собою підсистему державного апарату і як така є одним з елементів системи державного управління в широкому значенні. Переходячи до з'ясування сутності поняття «взаємодія», зазначимо, що взаємодія взагалі – це філософська категорія, що відображає процеси впливу різних об'єктів один

на одного, взаємозв'язки між різними об'єктами, характеристику форм людської діяльності і пізнання, їх взаємну обумовленість, зміну стану, взаємовплив, а також породження одним об'єктом іншого. Взаємодія – це універсальна форма руху, становлення, розвитку процесу, вона визначає існування і структурну організацію будь-якої матеріальної системи [5, 199]. Взаємодія завжди носить активний характер та знаходить свій вияв у формі дій її учасників. З огляду на міжнародний досвід, а також певні вітчизняні ініціативи в означеній сфері виділимо такі, що позитивно зарекомендували себе на практиці форми взаємодії органів прокуратури та громадських організацій: 1) попереднє і поточне узгодження в питаннях планування й спільного здійснення деяких профілактичних заходів щодо запобігання правопорушень в побутовій сфері, стосовно неповнолітніх і окремих категорій потерпілих; 2) участь представників громадських організацій як примирителів при розгляді кримінальних справ деяких категорій (приміром справи приватного обвинувачення); 3) залучення представників громадських організацій на стадії розслідування деяких кримінальних проваджень як суспільних помічників експертів, адвокатів, психолога-консультанта або фахівця; 4) підготовку, публікацію й широке поширення брошур, листівок, інформаційних матеріалів про способи запобігання конкретних правопорушень, ролі прокуратури й громадськості у захисті прав громадян; 5) спільну розробку планів і участь працівників прокуратури як правових консультантів і лекторів у рекламно-інформаційних кампаніях, які проводяться громадськими організаціями з метою привернення уваги суспільства до проблем правової освіти і запобігання різних форм екстремізму, сепаратизму, корупції, домашнього насильства тощо. Реалізація даних форм взаємодії можлива за умови наявності її правового підґрунтя, що вимагає: а) удосконалення і доповнення Закону України «Про прокуратуру» окремою статтею «Взаємодія органів прокуратури з громадськими організаціями». В даний час Законом передбачено лише інформування про діяльність прокуратури (ст.6).

Враховуючи ситуацію, що склалася можна зробити висновок, що незважаючи на позапартійний характер діяльності органів прокуратури, сьогодні фактично існує взаємодія між органами прокуратури і політичними партіями. Приміром, працівниками Департаменту Генеральної прокуратури України, на який покладено функції правового забезпечення здійснюється і систематичне спостереження щодо внесення суб'єктами права законодавчої ініціативи проектів законів та постанов Верховної Ради України з питань, що належать до компетенції органів прокуратури; співробітники попередньо з'ясовують питання про можливе внесення народними депутатами України у

порядку законодавчої ініціативи проектів законів і постанов з питань прокурорської діяльності, боротьби зі злочинністю, зміцнення законності, узгоджують з народними депутатами України можливість внесення ними пропозицій, які підготовлені відповідними структурними підрозділами Генеральної прокуратури України, підтримують постійні робочі контакти з комітетами Верховної Ради України, їх секретаріатами, народними депутатами України з метою своєчасного виявлення та спільного вирішення проблемних питань, зокрема тих, що стосуються прокурорської діяльності; у необхідних випадках забезпечують запрошення народних депутатів України та працівників апарату парламенту до участі у семінарах, конференціях, інших заходах, які проводяться Генеральною прокуратурою України тощо. Вказані аспекти свідчать про наявність фактичної взаємодії, оскільки кожен народний депутат є представником (навіть якщо він позапартійний, на нього поширюються вимоги фракційної дисципліни) або навіть лідером політичної партії. Отже, можна стверджувати, що взаємодія між органами прокуратури та представниками політичних партій існує у формі співпраці Генеральної прокуратури України з Верховною Радою України. Крім того, варто згадати чисельні приклади спроб певних політичних сил тим чи іншим способом вплинути на прийняття рішень керівництвом Генеральної прокуратури України, що за своєю сутністю також є взаємодією, хоча і лежить за межами правового поля. Враховуючи наведене, можна зробити висновок, що вказаною взаємодією необхідно управляти, тобто здійснювати активну цілеспрямовану діяльність з метою використання можливостей політичних партій для удосконалення діяльності органів прокуратури та побудови в Україні громадянського суспільства, оскільки прозора для широких кіл громадськості сумісна діяльність органів прокуратури, політичних партій і громадських організацій, спрямована на правове виховання населення, встановлення європейських стандартів додержання прав і свобод людини, створює меншу загрозу для певних проявів корупції, ніж здійснення закритих для громадськості контактів з представниками різних політичних сил.

Використана література:

1. Луценко Ю.В. З виступу Генерального прокурора України Юрія Луценка на 13-ій щорічній зустрічі YES у Києві / Ю.В.Луценко// Вісник прокуратури.-2016.-№9.- С.7-9.
2. Колпаков В.К. Адміністративне право України: / В.К. Колпаков // Підручник. –К.:Хрінком Інтер.-2001.- С.9.

3. Битяк Ю.П. Адміністративне право України/ Ю.П. Битяк, В.М. Парашук, О.В.Дьяченко та ін.; за ред.. Ю.П.Битяка.// Підручник.- К.:Хрінком Інтер. – 2005. с.5.

4. Якимчук М.К. Організаційно – правові основи управління в органах прокуратури України / М.К. Якимчук// Дис... докт.юрид.наук.:12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича.- 2002. – С.83-84.

5. Большойэнциклопедическийсловарь/ Под ред. А.М.Прохорова.// 2-е изд.-М.: Научноеиздательство «БольшаяРоссийскаяэнциклопедия»; Санкт-Петербург: «Норинт».- 1998.- С.199.